

6. OKTOBER- SVETOVNI DAN DISLEKSIJE

Disleksija je nevrolško pogojeno stanje, pri katerem se pojavljajo težave pri branju, pisanju in črkovanju, kljub povprečnim oziroma nadpovprečnim intelektualnim sposobnostim. Disleksije ne more povzročiti neustrezna vzgoja, lahko pa je dedna. Veliko staršev oziroma nekdo od bližnjih sorodnikov ima ponavadi tudi disleksijo oziroma znake disleksije. Pri dislektikih je povečana aktivnost desne hemisfere, ki pa ni zadolžena za jezikovno področje, zato morajo dislektiki veliko bolj garati na tem področju in so pri tem precej izčrpani. Otroci z disleksijo so lahko uspešni pri računanju, logičnem mišljenju, so zelo ustvarjalni, lahko so umetniki, dobri športniki, imajo tudi dobro domišljijo, so tudi čustveno občutljivi in imajo sočutje do drugih. Z ustreznimi prilagoditvami in razumevanjem so lahko dislektiki prav tako uspešni. Disleksijo so imele tudi znane osebnosti: A. Einstein, P. Picasso, Leonardo da Vinci, H. C. Andersen, Gojmir Lešnjak...

Disleksija se odraža že v predšolskem obdobju. Pozorni moramo biti na določene znake. Otroci lahko zaostajajo na področju govora oziroma v izreki glasov, pri izgovorjavi besed zamenjuje glasove ali zloge (svinčnik-svinčkin, bager- gaber..), dalj časa rišejo oboje ročno, imajo šibkejše ročne spretnosti, težje se naučijo tudi barve.

Na začetku šolanja ne kažejo nekega zanimanja za črke, črke se težje naučijo in si jih zapomnijo, prav tako črke tudi velikokrat zrcalno pišejo. Ti otroci ponavadi slabše zaznavajo glasove v besedah, črke tudi težje vežejo v glasove in zloge . Pri branju se ponavadi otrok vidno muči, njihovo branje je počasneje, zatikajoče in zlogovaje, kar je še bolj izrazito pri drobnem tisku. Pogosto v besedah izpuščajo in dodajajo črke (pristno-pristono..), premeščajo glasove oziroma zloge (mak-kam, vojna-vonja...) ter zamenjujejo vizualno podobne črke (b-d-p, o-a-e, m-n..). Med branjem lahko tudi izpuščajo vrstice in posamezne besede, besede lahko večkrat nadomestijo z besedami, ki izgledajo podobno (zahod-zavod..) oziroma jih nadomestijo kar s sopomenko (deček-fant..). Njihovo razumevanje prebranega je ponavadi slabše predvsem zaradi netočnega branja in večje osredotočenosti na tehniko branja. Na področju pisanja je lahko njihova drža pisala manj ustrezna, pri pisanju so počasnejši, njihova pisava je lahko slabše čitljiva, poteze črk ponavadi ne potekajo v pravi smeri, težje avtomatizirajo tudi slovnična in pravopisna pravila. Tako kot pri branju se tudi pri pisanju pojavlja zamenjava vizualno podobnih črk in ostala specifična odstopanja, pozabljajo pa tudi pike, črtice in strešice.

Dislektiki nimajo težav samo na področju branja in pisanja, tudi na matematičnem področju se lahko soočajo s težavami. Težje sledijo vrstnemu redu ali postopkom pravil (pisno deljenje,..), težje si zapomnijo nepovezana dejstva (poštevanka,..), šibkejšje je tudi pomnjenje zaporedij (števil, mesecev, dni,..), pojavlja se tudi zamenjava števk (23-32).

Njihova šibkejša področja so še prostorska in časovna orientacija, težko si zapomnijo več navodil hkrati, počasnejši so pri predelavi informacij, pomoč potrebujejo tudi pri sami organizaciji.

KAKO JIM LAHKO POMAGAMO?

Otroci z disleksijo najbolj potrebujejo razumevanje staršev in učiteljev, potrebujejo pa tudi ustrezne prilagoditve v šoli. Branje jim olajša večja velikost črk (14-18) ter ustrezna oblika pisave (Arial, Verdana, Tahoma ali Comic Sans). Pred razredom jih ne izpostavljam branju, če sami tega ne želijo. Nekaterim pomagajo tudi bralna ravnilca ali barvni papir. Pri pisanju so nekaterim v pomoč nastavki za pisala. Če ne uspejo vsega zapisati oziroma je pisava slabše čitljiva, jim pomagamo tudi s fotokopijami učne snovi. Zaradi težav z branjem in pisanjem jim zelo koristi podaljšan čas pri ocenjevanju. Pod pritiskom namreč slabše funkcionirajo.

V našo Posvetovalnico starše ponavadi napoti šola ali sami poiščejo pomoč. Najprej opravimo diagnostiko, s katero ugotovimo disleksijo. Po opravljeni diagnostiki otrokom še naprej pomagamo na obravnavah z različnimi vajami in pristopi, ki jim pomagajo pri premagovanju disleksije. Nekaterim otrokom z blažjo obliko disleksije so v pomoč že prilagoditve, ki jih zapišemo v poročilo, katerega prejme tudi šola. Otroci, ki imajo težjo obliko disleksije potrebujejo tudi dodatno strokovno pomoč v šoli. Staršem pomagamo tudi s svetovanjem, predavanji, otrokom pa nudimo tudi delavnice. Otroci občutijo že veliko olajšanje, ko sem jim predstavi, zakaj imajo težave in kako se jim lahko pomaga.

Milanka Rantah, prof. defektologije
Posvetovalnica za učence in starše Novo mesto